

פרוטוקול מס. 134

ישיבת ועדה הכלכלה  
יום ד', א' בכסלו תשל"ו - 5.11.1975  
שעה 8.30 בבוקר

נ כ ח ו :

חברי הוועדה:

- הורביץ - היו"ד
- א. אבטבי
- פ. גרוסר
- דרניצקי (יודין)
- ע. הדר
- א. זילברברג
- ס. חריש
- י. כהן
- א. לבנבראון
- א. לבני
- י. מודעי
- פ. פרנק

סוזסנים:

הה"כ ס. כהן - (לסעיף א')

- ברנר - יועץ לענייני מועצות, משרד החקלאות
- ז. פריש - ס"ם היועץ המשפטי, משרד החקלאות
- א. בן-ארי - התאחדות העכרים
- י. בן-חיים - מועצת הזיתים
- ע. עאזר - מועצת הזיתים
- י. גורס - מועצת הפירות
- י. דורון - המועצה לענף הלול (לסעיף ג')
- ס. הורביץ - האיחוד החקלאי
- ב. סצנע - מרכז תנובה
- ס. קומרונסקי - אגודת "השקד"

גב' ח. פנחסוביץ - יועצת משפטית, משרד המשפטים

יועץ כלכלי לוועדה: ד. לב

סזכיר הוועדה: י. פלקסר

רשמה פרוטוקול: לאה צ'סנר

סדר-היום:

- (א) מסקנות ועדת הכלכלה על הנושא הפקעת סקרקעין
- (ב) חוק מועצת הפירות (ייצור ושיווק) (תיקון מס. 1) תשל"ה-1975 (דרכי שיווק ומשווקים מורשים)
- (ג) חוק המועצה לענף הלול (ייצור ושיווק) תשכ"ד-1963 (כללים בדבר קביעת אגרה בעד מתן שירותים)

א) מסקנות ועדת הכלכלה על הנושא הפסקת מקרקעין

הי"ד י. הורביץ: פותח את הישיבה.

כזכור לחברי הוועדה הקימונו ועדת משנה לדיון בהצעה לסדר-היום של חה"כ כ. מ. כהן, שהועברה לוועדה על-ידי מליאת הכנסת, בנושא: הפקעת אדמות על ידי רשויות עירוניות ומסלתינות.

המסקנות מוגשות למליאת הוועדה על דעת שלושת חברי ועדת המשנה.

מ. חריש (יו"ר ועדת המשנה)

ועדת המשנה הייתה לא רק ועדת ניסוח. לאחר הדיון הראשון במליאת הוועדה נפגשה ועדת המשנה עם נציגי הגורמים השונים הסעורבים בנושא של הפקעת קרקעות: מטעם מינהל מקרקעי ישראל הופיע פעמיים מר זורע; נציגי משרד האוצר, משרד המשפטים, וכל מי שמעורב בצורה זו או אחרת בנושא זה.

בדיונים הרבים שקיימה הוועדה נתגלתה בפנינו חסונה, שבכמה נקודות הייתי אומר, כי היא יותר חמורה מכפי שהציג אותה חה"כ כהן, ובעיקר בנקודה של הקפאת קרקעות. הנושא שהובא לדיון היה הפקעת קרקעות, אבל תוך כדי הדיון התברר שישנה גם בעיה חמורה של הקפאת קרקעות, שאין משחררים אותן, והקפאה זו עלולה להמשיך 15 - 20 שנה. במקרים רבים זה הרכוש היחיד שיש לאדם, כמו בנווה-צדק למשל, וגם אם זו משפחה ללא אמצעים אינה יכולה למכור את הקרקע, גם לא יהיה מי שיהיה מוכן לקנות, כי הקרקע מוקפאת ואי-אפשר לעשות שם שום דבר. הובא בפנינו גם המקרה של נתיבי-אילון ששם התכנית לגמרי אינה ברורה.

הפגם העיקרי שבגילינו - ובזה לא היו חילוקי-דעות גם בין נציגי הממשלה השונים - שהחוק העיקרי לפיו מעבירים קרקע במדינת ישראל כיום זוהי פקודת הקרקעות המנדטורית משנת 1943. לפי פקודה זו שר האוצר מגדיר את צרכי הציבור שלמענם אפשר להפקיע קרקעות ואין קריטריונים קבועים. דבר זה פותח פתח לכל-מיני אפשרויות, וכנראה שזו גם הייתה כוונת הפקודה המנדטורית.

נוסף לזה, כיוון שאין הגדרה מראש למה מותר להפקיע קרקע, השימוש אינו חסיד כפוף למטרה שלמענה הופקעה הקרקע. לפי עדות מר זורע היו מקרים בהם הופקעה קרקע למטרה מסויימת והשימוש בה היה למטרה אחרת לחלוטין. במקרים מסויימים אפילו הייתה העברת קרקע מגורם פרטי אחד לגורם פרטי אחר, כי לאחר ההפקעה התברר שלא היה שימוש בקרקע למטרה הציבורית למענה הופקעה.

הצעתנו העיקרית היא, לקבל חוק ישראלי שיקבע את ההגדרות להפקעת קרקע לצרכי ציבור, ויגדיר את הנוהלים שבאמצעותם אפשר להפקיע קרקע. בשנתיים האחרונות יש עיכוב גדול, אבל בנוהלים שקיימים היום יש שיפור בצורה בה נעשה הדבר, אם כי הכל תלוי ברצונו הטוב של מינהל מקרקעי ישראל. ישנה ועדה מיעצת להפקעת קרקעות, אבל הקריטריונים שלה נקבעו על בסיס של רצון טוב, והם אפילו אינם כתובים. אם מישהו יבקש לבדוק לפי איזה קריטריונים הופקעו קרקעות, לא ימצא כאלה. חברי הוועדה המיעצת פועלים על סמך קריטריונים מסויימים שנראים לנו - וזה שיפר את הצד המעשי של ניהול הדברים כיום - אבל אנחנו מציעים להכניס את הקריטריונים למסגרת של חוק ישראלי, כדי שהדברים לא ייעשו בצורה שרירותית.

ס. חריש:

האמת היא שלפי חוק התכנון והבנייה אין יכולים להפקיע קרקעות, אבל כאשר לא מסתדרים עם חוק התכנון והבנייה פונים לפקודת הקרקעות משנת 1943, ושם אין מיגבלות. בזמן הצורך עוקפים את החוק הקיים באמצעות הפקודה הסנדטורית. במקרים מסויימים זה חיוני. אם למשל מועצה מקומית זקוקה לקרקע להקמת בית-ספר, הרשות המרכזית צריכה להעמיד רזרבות של קרקע לרשות המועצה המקומית. מדובר כאן על אלמנט של זמן כאשר צריך להפקיע קרקע לצרכי ציבור.

ס. כהן: היה מקרה שרשות עירונית הפקיעה שטח של 400 דונם באמצעות הפקודה הזאת, ושטח כזה בוודאי אינו דרוש להקמת בית-ספר.

ס. חריש: לפי פקודת הקרקעות הסנדטורית שר האוצר קובע את הקריטריונים להפקעת קרקע לצרכי ציבור; לפי חוק התכנון והבנייה - המועצה המקומית. על פי חוק התכנון והבנייה הרשות המקומית יכולה לפנות לבית-משפט. ישנה סדרה של פסקי-דין בהם בני צ'קע, פי ברגע ששר האוצר שההפקעה היא לצרכי ציבור אין ערעור על כך.

א. לבגבראנו: לאיזה סוג של הפקעות התייחסה ועדת המסנה? האם היא הזמינה לדייוניה גם נציגים של המועצות המקומיות הערביות ובאי-כוח בעלי קרקעות?

ס. חריש: התייחסנו להפקעת קרקעות באופן כללי, ובעיקר למצב החוקי. הבטיח בחוק מתייחס לכל הקרקעות, והבעיה היא עקרונית יותר, כי החוק קובע שכל הפקעת קרקע היא לגיטימית, ברגע ששר האוצר קבע שההפקעה היא לצרכי ציבור.

היו"ר י. הורביץ: אני מניח שהברי הוועדה קראו את מסקנות ועדת המסנה, ואם אין הערות אני פציע לאשר אותן.

אני רוצה בהזדמנות זו לשבח את חברי ועדת המסנה, על העבודה המצויינת שעשו, ועל שהמלצות מצוטטות כפי שצריך.

ס. חריש: על הניסוח של ההמלצות מביעה תודה ליועץ הכלכלי של הוועדה, על עזרתו.

היו"ר י. הורביץ: נרשום את תודתנו גם לו.

י. כהן: אנחנו צריכים גם לדאוג לביצוע הדבר בדרך של חקיקה.

היו"ר י. הורביץ: נעביר את המלצות הוועדה למשרד המשפטים ונבקש שידאגו לביצוע, ולהכנת החוקים הדרושים.

גב' ח. פנקסוביץ: אני מבקשת בהזדמנות זו להודיע, כי לפני שבוע פורסמה הצעת חוק, הקובעת כי קרקעות שהופקעו ישלמו בעדן פיצויים שיהיו צמודים למטרד יוקר המחיה מיום פרסום החוק. עד עכשיו החוק קבע שהפיצויים ישולמו לפי ערך הקרקע ביום ההפקעה. אם ההפקעה הייתה לפני 5 שנים וכמשך הזמן הזה היו ריונים משפטיים והערעור לא נתקבל, שילמו פיצויים לפי ערך הקרקע אז. החוק עכשיו קובע שהפיצויים יהיו צמודים למטרד יוקר המחיה.

היו"ר י. הורביץ: בין מסקנות הוועדה ישנו סעיף אחד בעל חשיבות מסדרגה ראשונה, אם הייתה תכנית מסויימת לגבי שטח שהופקע והיא לא בוצעה, ובעל השטח מעוניין לקבל את הקרקע חזרה, חייבים להחזיר אותה לו, ולאחר תשלום סכום שיהיה צמוד למטרד.

מ. כהן: ישנה בעיה אחת שהוועדה התייחס אליה, אבל לא מצאה לה פתרון, וזו בעיית השמאות. היום הקובע הוא השמאי הממשלתי, והוא לא תמיד אובייקטיבי.

היו"ר י. הורביץ: אני מציע לא להטיל דופי בפקיד בכיר זה או אחר. יש חשובה לזה בהמלצות הוועדה בסעיף 7.

ע. הרב: אם הפקיעו קרקע וכעבור 3 שנים החליטו להפשיך אותה, בעל הקרקע לא יקבל שום פיצוי בעד 3 שנים אלה, בהן לא יכול היה לעשות כלום עם הקרקע שלו?

מ. כהן: האיש ישמח אם יחזירו לו את הקרקע.

א. לבנבראון: אני מבקש לדחות את ההצבעה על המסקנות לשבוע הבא, כי לא הספקתי לעבור עליהן.

היו"ר י. הורביץ: המסקנות נשלחו לחברי הוועדה הבייתה, וכיוון שהן נחקבלו פה אחד על-ידי שלושת חברי ועדת המסנה אני מציע לאשר אותן כאן.

א. לבנבראון: אני שומר לעצמי זכות להביש את הערותי להמלצות אלה.

היו"ר י. הורביץ: מבקש להגיש אותן בכתב ונצטרף אותן לתיק.

אחרי הישיבה ביקש חה"כ א. לבנבראון לצרף לפרוטוקול הישיבה את התוספת שהוא מציע למסקנות: -

א. הוועדה רואה בדאגה את התכניות להפקעת קרקעין מהפלחים הערבים בגליל, במשולש ובנגב, ורואה בזה אפליה לאומית. הפקעות אלה משאירות את הפלחים הערבים ללא קרקע וללא מקור פרנסה.

ב. הוועדה פונה לממשלה לבטל את תכניות הפקעת הקרקעות מהפלחים הערביים.

מסקנות ועדת המסנה בנושא הפקעת קרקעין אנשרו ברוב קולות, והוחלט להניח אותן על שלחן הכנסת. (חה"כ א. לבנבראון - נמנע).

(ב) חוק מועצת הפירות (ייצור ושיווק) (תיקון מס. 1) תשל"ה-1975 (דרכי שיווק ומשווקים מורשים)

י. ברנר: בזמנו אישרה הוועדה את הכללים בדבר דרכי שיווק פירות דן משווקים מורשים. במיוחד דובר אז על שיווק שקדים ואבוזי פיקאן. בסעיף 5 של התקנות בו מדובר על מיחקנים לפיצוח לא נכללו המיחקנים לקילוף. אנחנו מבקשים שבסעיף 5 אחר המלים: "וכן מיחקנים" תבוא המלה: "לקילוף". כלומר, שהמשווק יהיה בעל מיחקן לקילוף שקדים.

הכוונה היא שאדם שרוצה להיות משווק מורשה יוכל לקבל שקדים מהיצרן, רק אם יש לו מיחקן לקילוף, ויוכל להביא אותם למכירה בשוק הסיטונאי. כללים אלה באים לקבוע סדרים בענף השקדים. המשווקים המורשים יצטרכו לשווק שקדים רק מיצרנים שיש להם המיחקנים

י. ברגר:

הדרושים המבטיחים שלא יגיעו שקדים ריקים לצרכן, והתנאי הגיינה נאותים, כפי שאושרו על-ידי משרד הבריאות. הפעיה התעוררה בקשר לשיווק אגוזי פיקאן ושקדים מרצועת עזה, שבה היו תנאי התברואה גרועים ביותר; וכיוון שלא הייתה בדיקה מספקת של החוצרת, והיא לא הייתה טובה, זה גרם לירידה בצריכה.

היו"ר י. הורביץ: איש מהיושבים כאן אינו מערער על הצורך לארגן את הדברים לטובת החקלאי, כדי שלא ייגרם לו כל עוול. זה מצד אחד. מצד שני נשאלת השאלה: באיזה צעדים יש לנקוט כדי שהדברים יהיו הוגנים לא רק לחקלאים, ושגם לגורמים אחרים לא ייגרם עוול. כאן רוצים להבטיח שמי שקונה אגוזים או שקדים מקולפים ומפתחים יהיה בטוח שזה נעשה במיתקנים בתנאי תברואה נאותים. מה יהיה על אדם שזה 20 שנה קונה אגוזים ושקדים שלמים ומוכר אותם בשוק? אפשר באותה מידה להגיד שרוצים שהחקלאים ישווקו את האגוזים והשקדים רק באמצעות תרופה או טנא, אבל לא עושים זאת. כאן מכריחים את מי שיש לו מיתקן קילוף שהוא יהיה הסוחר של השקדים והאגוזים המפוצחים.

יוסף גורם: עובדה היא שבשנים האחרונות הגדילו את שטחי האגוזים והשקדים והיכול יהיה יותר מאשר כפול. הכרחי שחלק גדול מהשקדים האלה יגיע ליצוא. דבר זה מחייב בוסר חסרון מכסימלי לברור כל סוג של פרי, אם זה זן עם קליפה קשה או קליפה רכה; פרי מאזור זה או מאזור אחר, שהכל יעבור דרך צינור מרכזי אחד, ורק הסחורה המתאימה והטובה ביותר תשלח ליצוא. צריך ליצור כמה מובילים ראשיים שדרכם תעבור החוצרת, וזה ירוכז על-ידי מועצת הפירות לשם הפנייה ליעד המתאים.

על-מנת לטפל בשקדים כראוי אין צורך בגורם נוסף בין החקלאי לבין המשווק, שאינו מצוייד במיתקנים הדרושים. צריך לאשר משווק מורשה של החוצרת מהיצרן, כלומר מהחקלאי, רק למי שיש מיתקנים מתאימים לקילוף ולפיצוח. מיתקנים מיכניים כאלה יש לשנים-שלושה גורמים - ייתכן שבמשך הזמן יהיו יותר - ואנחנו רוצים שבידיהם תרוכז הרווח לשיווק שקדים ואגוזים מקולפים.

א. בן-ארט: אני מקבל את ההנחה של היו"ר, שכל דאגה לחקלאי צריכה לשרת את סידור הצינור שעוטק במקצוע סטויים. זהו הטעם להבאת הטלצנתנו זו. מגדלי השקדים התארגנו בצורה טובה ומוצלחת כדי שהשיווק יהיה מאורגן ומסודר. אין התנגדות לכך שיהיו משווקים נוספים, אבל לדאבוננו אנחנו עדים לכך שהשוק בשטח זה היום קצת פרוץ. נקודת המוצא שלנו היא, שאנחנו צריכים קודם-כל לשרת ולדאוג לאותם האנשים שמיצרים שקדים ואגוזים ומהם הם צריכים להתפרנס.

התקנה המוצעת יש לה תכלית אחת בלבד: לארגן את השיווק ולטנוע את עקיפת צינור השיווק על-ידי גורמים שאינם קשורים למעשה בשום הסדרים שמחייבים אותם. השוק החופשי כיום גורם נזק לאותם 70% של המגדלים, אשר התארגנו על-מנת לשווק את תוצרתם בצורה מאורגנת ובתנאי תברואה נאותים.

אני מקבל את ההנחה שמה שמוצע כאן מכוון לשני משווקים. יכולים להיות 20 משווקים, אם הם יהיו סטובלים לעמוד בקריטריונים סטויסימים, ואם נדע שהם משווקים רציניים ואפשר להגיע אחם להסדרים מקובלים.

היו"ר י. הורביץ: אם סוחר עסק במשך שנים במכירת שקדים ואגוזים לא מפוצחים, מדוע דורשים ממנו למכור רק מפוצחים?

א. ג. גל-ארי: איש איננו מונע מהם גם להשאיר לעסוק במקצוע בו הם עוסקים. הסוחרים האלה קוצים חלק מהשקדים אבל אותם הגורמים שאנחנו רוצים להעניק להם מעמד של סוחר מורשה. איננו רוצים שאותו סוחר שמביאים שקדים או אגוזים שלמים לשוק יהיה חופשי לקנות 20 שקים בעזה או בשוטרון ועל-ידי-כך להרוס שוק של מאות סגולי שקדים שכל פרנסתם על ענף זה. נאמת הישיבות הקודמות אמר יו"ר הוועדה, שוועדת הכלכלה רואה באחד מיעדיה לעזור לחקלאים.

היו"ר י. הורביץ: לעזור בעיקר לחקלאים, אבל לא רק לחקלאים.

א. ג. גל-ארי: אני קצת חסה על/בדין היום, כאן יושבים נציגי מועצת הפירות שדואגים לסוגת העניין: לסוגת השיווק ולסוגת הצרכן. יכול להיות שמה לא לסוגת מספר אנשים שעד היום נהנו מאפשרויות מסחר מסויימות. השאלה איזה אינטרס עדיף.

י. פרגס: מה שמוכר בשנינו הוא היקון בתנאות שאושרו על-ידי הוועדה, האם פותחים מחדש בדין על כל הנושא?

היו"ר י. הורביץ: אני מציע לפתוח את הדיון מחדש.

ח. גרופר: אני מציע לא לפתוח את הדיון מחדש.

א. ג. גל-ארי: באשר בנושא זה הובא לפני מספר חדשים לוועדה זו, הוא הוצג בדין כפי שהוא הוצג היום, ונאמר אז שהדבר בהחלט מקבל על הדעת וצריך לקבוע כללים. נקבעו כללים ומגדלים השקדים התחילו לפעול בהתאם לכך, וסמכו ידיהם על-כך תוך הבטחה שיוכנסו החיקון שמוצע כאן היום. אני תמה שמעוררים את כל הדיון מחדש.

היו"ר י. הורביץ: מותר לנו לעשות רוויזיה בהחלטה שלנו.

ח. גרופר: תקנות אלה אושרו כאן בוועדה וכל מה שמבקשים הוא להוסיף את המלה "ולקסילוף". אני מציע לא לפתוח מחדש בדין, אלא להעמיד להצבעה את החיקון המוצע. יש הרבה מה להגיד על פער החיקון, ויש לי ידיעות רבות על הסוחרים מרחוב לוינסקי, אבל זה לא קשור לנושא הדין.

א. ג. גל-ארי: אנחנו כבר שבוועים דנים בנושא של הפער בחיקון; מועצת השיווק התקפזו לא טעט באמצעי התקשורת השונים, כי באמצע הדרך הסוחרים מקבלים אחוזים גבוהים. ועדת הכלכלה אינה צריכה להיבהר לחותמת גומי, שטאמרת כל מה שמוכר בפניה. ייתכן שהכנסת המלה "ולקסילוף" זה היקון הגומי. כולנו רוצים שהחקלאי יקבל מכסיסום בעד עטלו ובעד הוצרתו. בחוק עלולים לקבל זאת כאילו הכוונה ליצור קרטל של 3 - 2 גומים, ובאישורה של ועדת הכלכלה של הכנסת. לכן צריך לבדוק זאת. אם באשר את החיקון ללא דיון עלול סחר להיסות בג"צ, יתעורר ויכוח בעתונות ואז תמילא נצטרך לשוב ולדון בעניין מחדש.

האם ההסדר הזה נוגע רק לשקדים או גם לאגוזים פיקאן?

י. גורנס: ההסדר הוא אותו הסדר הן לגבי שקדים והן לגבי פיקאנים, אבל הקסילוף זה פרודצורה שקשורה רק לשקדים.

א. ג. גל-ארי: למלה "קסילוף" אין קשר להיבטינה. לוועדה יש הזכות להחליט נציגי הגופים השונים ולשמוע את סיעוניהם. איני מבין מדוע מחייבים כאן קסילוף סיכני, וטדוע זה לא יכול להעשות גם בדרך אחרת? צריך לראות שהחקלאי יקבל את הסכסיסום, אבל יכול לבוא דמן שיציע סחיר כפול וירצה לקנות תוצרת בצורה אחרת ובתנאים אחרים. לא יכולים לטעון שהוא מתחרה בשוק בגלל סיבות של היבטינה.

א. לבני:

איני יודע מדוע מועצת הייצור צריכה לדאוג להיגיינה, בשביל זה יש לנו שר בריאות. כאשר דנו בחוק התיירות התנדדנו להצעה של משרד התיירות תהיה הרשות לבדוק את הנקיון במסבא או בחדרים במלון, זה תפקידו של משרד הבריאות. אנחנו נכנסים כאן לענין שאינו נוגע לנו. מה למועצת השיווק ולהגיינה? על עזה אני שומע כאן היום בפעם הראשונה. נניח שמספחה מרובת ילדים בקטמון בירושלים תפתח מכון לקילוף ומשרד הבריאות יבדוק ויקבע שהנקיון בסדר, למה זה אסור?

י. כהן: לא זו הבעיה, הבעיה היא של המשווקים.

א. לבני:

לא כחוב בשום מקום שהכל צריך להיעשות בצורה מיכנית. צריך לדאוג שהחקלאי יקבל את המכסימום, וצריך לתת את הדעת על חהליכי השיווק, אחרת תבוא הצעה לבטל את מועצות השיווק, לבטל את הסיטונאים והקמעונאים.

י. כהן:

עיקר הבעיה שרוצים להבטיח, כי צינורות השיווק של השקדים יעברו איזו מסגרת ויבטיחו גם את היצוא וגם מחיר סביר לחקלאי. הייתי מבין לו אמרו שהשיווק של השקדים צריך להיות דרך מועצת הפירות. אבל פה נאמר דבר נוסף, שכל אדם אשר רוצה לעסוק בשיווק שקדים צריך שיהיו לו מיחקני קילוף, וזה מפני שרוצים להבטיח שאנשים פרטיים לא יקנו שקדים בלי שזה יעבור את המיחקנים של אגודת "השקד" ומועצת הפירות. המכון הוא המקום שבו אפשר לפקח על השיווק. הבעיה היא להבטיח שאפשר יהיה לשווק לכולם, בתנאי שהצינור של הבטחת הפיקוח יהיה מסודר.

החקלאים התארגנו במסגרת של מספר מכוונים כדי להבטיח שכל השיווק ייעשה דרך מכוונים אלה, ונפוצה גם לשקדים ולאגוזים טרצועת עזה. אם תצליחו לשכנע אותנו שכל תיקון זה עלולים: א) לפגוע במחיר המביר לחקלאי; ב) אי-אפשר יהיה למקח על שיווק השקדים באמצעות אגודת "השקד" ומועצת הפירות - אני בהחלט אהיה בעד התקנה הזאת.

א. אבטיב:

אנחנו מדברים כאן על סיגבלות. ענין הקילוף בא להגביל את המשווק המורשה, ובעיקר להבטיח סחורה טובה ליצוא. אם לא נבטיח זאת במיחקנים ובכלים הדרושים, קשה יהיה לברר את מה שצריך לשלוח ליצוא. טאד חשוב שכל השקדים ישווקו דרך משווקים מרכזיים.

י. כהן:

קילוף כולם מוכרחים לעשות. אני מציע לא לערער על כל הענין בגלל תיקון זה.

הינר י. הורביץ:

אני רוצה שנעסוק בנושא בכללותו ולא רק בענין הקילוף.

ע. הור:

הבעיה היא לא קילוף אלא ריכוז הדברים בידי משווקים מורשים. דיברנו על זה אחרת בדיון על הגדלת פער התיווך לצרכן. אפשר שהקונה הפרטי יקנה יותר בזול ישירות מהיצרן, אבל זה יביא לשוק פרוץ. מועצת הפירות מביאה כאן דבר שיש בו כדי להגן על היצרנים, גם אם זה יעלה לצרכן ב-2% נוספים. ידוע שתנובה מקבלת 12% ממועצת הפירות והירקות, ואף על פי כן אין רוצים לבטל הסדר זה. ושהקמעונאי יכול לקנות ישירות מהמגדלים. זה רק יגרום לכך שתהיה התחרות בין היצרנים ובסופו של דבר יגרום להרס של היצרנים עצמם.

ההצעה שלפנינו באה להבטיח שאדם פרטי לא יקנה ישירות מהיצרן במחיר זול יותר. צריך להיות גורם שיקבע את המחיר הסביר.

ע. הוד:

הגורם העיקרי שאי-אפשר להתעלם ממנו הוא גורם היצוא. יש להבטיח שחלק היצוא יהיה שווה לכלל ציבור היצרנים גם מכחיצת טיב הסחורה ליצוא. יש להבטיח שיצרנים בעזה לא ישווקו ישירות שלא דרך סוכנות הפירות, ובמחיר זול יותר. השאלה היא איך להבטיח שכלל הייצור יעבור את הציבור שמכסה 22% ליצוא ו78% לשוק המקומי.

**ד. קונטרול מקסי:** אנחנו מעריכים את הנישה שהחקלאי צריך לקבל את המכסי טום; במקביל להקלאי אנחנו רוצים שגם הצרכן יקבל את המכסי טום. אנחנו מעוניינים מאד להקונה לא יקבל שקדים עם קליפות ריקות. בזמנו, כאשר יור הוועדה היה בחנוכה המושבים, הוא היה הראשון שהיה מוכן לדאוג לפכונים לקילוף שקדים.

השקדים נמכרים: 30% ממוצעים ו-50% בקליפה. מכלל השקדים כ-20%-15% הם ריקים. אנחנו מוכרים את השקדים לא במשקל אלא על בסיס הגרעין. מכון הקילוף מוציא את השקדים הריקים. אם אנחנו מוכרים שקדים ריקים זה פוגע בחקלאי בסופו של דבר.

כ-70% מטבולי השקדים מאורגנים בתיקני שיווק שהבטיחו את השיווק גם לקיבוצים על-ידי אגודת "השקד". אלה דואגים להביא את השקד ללקוח בצורה נאותה. אנחנו מתכננים לשנים הבאות יצוא של 50% שקדים ולא רק של 22% או 25%. אנחנו חייבים לשמור על מחיר נמוך יותר על-מנת שכל הפרי של הגדה ושל עזה גם כן ימצא מקומו ביצוא לחוץ-לארץ. אם נעלה את המחיר הפרי של הגדה יזרום לארץ ולא יצא לחוץ-לארץ. זה הדבר החשוב. איננו עומדים על-כך שיהיו רק 2-3 משווקים מורשים. אנחנו באגודה מוכרים לכל צינורות השיווק: הצרכניות, מניסות, השופרסל, השק"ם והמשביר, ולא רק באמצעות חנוכה, אלא ישירות להם.

טייקני הקילוף הם חשובים מאד, כי רק באמצעותם אפשר להגיע לשקד הטוב. אם נימצא לאיירופה שקדים כאשר 15%-20% הם ריקים, זה יפגע בנו מאד.

**ה. גרנופר:** כוועדה הכלכלה של הכנסת אנחנו צריכים לדאוג את כל האספקטים של הנושא הנדון. ברצוני לומר לחת"כ לבני, שהוועדה לא אישרה את התקנות עד שלא שמעה את נציגי כל הגורמים הקשורים לנושא: ממשרד החקלאות ועד למועצת הייצור השונות. לא קרה אף פעם שאישרנו תקנה ללא דיון. מתברר שהתקנה שאישרנו אחרי דיונים במשך חדשים רבים חסרה בה מלה, ובגלל זה מוצא התיקון המוצע. בגלל הצורך להכניס את המלה "ולקילוף" לא צריך להתחיל סחודש בדיון בענף כולו. אם לא יהיו משווקים מורשים לא יהיה לסגדלים מה לעשות, ואז ייבאו שקדים מחוץ-לארץ, ואז יהיו בארץ כל-כך הרבה שקדים שגלי יצוא הענף יתמוטט. יש הרבה נבטים בחקלאות שאם אין מארגנים אותם הם מתמוטטים ובסופו של דבר זה לרעת היצרנים והצרכנים כאחת. אנחנו צריכים לשמור שחלליך זה לא יחזור על עצמו.

אני מציע לוועדה לאשר הוטפת המלה "ולקילוף" כי זה יהיה לטובת החקלאים, לטובת הסיטונאים וגם לטובת הצרכנים. אנחנו צריכים לדאוג לארגון הענף כדי שהמגדלים ימשיכו לעסוק בו, וכדי שנוכל להגדיל את היצוא. הגוף הזה שקיים מוכר ישירות לצרכן על-ידי הצרכניות, השופרמרקטים וכו', כפי ששמענו כאן. יותר מזה לא יכול להיות.

חוץ מהשקדים כל הענפים בחקלאות עוברים את סוכנות הייצור, שחן אמינות על היצרנים וצריכות להיות אמינות גם על הצרכנים. הכל צריך לעבור דרך סוכנות הייצור כדי למנוע מגופים שונים לעשות דין לעצמם. סוכנות הפירות אושרה אחרי 6 שנים של דיונים, כי רצו להבטיח שהכל ייעשה בתיקון סוכנות הפירות והירקות, שבה יושבים גם נציגי

פ. גרופר:

הסגדלים וגם נציגי הצרכנים, ואלה גופים ציבוריים, ומשתתפים גם נציגי המסלה.

מאחר שכל התקנה כבד אושרה ופורסמה כ"רשומות" אני מציע לאשר את הוספת המלה "ולקילוף".

ישנה בעיה שאולי לא צריך לדבר עליה, שעדיין הקשרים המסחריים שלנו עם החקלאיים ביהודה ובשומרון ובעזה אינם מסודרים. היום מתכננים את החקלאות אצלנו, ואני מניח שדבר זה עוד יובא לדיון, ואנחנו יודעים שביהודה, בשומרון ובעזה יש חקלאות גדולה, אבל אין לוקחים אותה בחשבון בתכנון, רק סנסיים לארגן את השיווק. עובדה היא שאנחנו פיתחנו את החקלאות בשטחים; משרד החקלאות של מדינת ישראל נותן להם ייעוץ חינם; מדריכים חינם, וגם עזרה כספית והם מתפתחים. אינני נגד זה אישית, אבל צריך יהיה לדון כאן איך לארגן את הדברים יחד. לא ייתכן שענפים בארץ יתווספו מפני שאינם מאורגנים עם ענפים אחרים שהם למעשה יחידה אחת. ידוע שהשנה הוצף השוק במשך חדשים בירקות של השטחים, ובענין זה היה לנו דיון דחוף לפני פגרת הקיץ. אותו דבר עלול לקרות בענף השקדים. ענף הטפסטים שקט בינתיים, כי לא מביאים חולצות מהשטחים. אבל בחקלאות אנחנו שותפים אתם, כי הם בנויים על החקלאות.

א. זילברברג:

אני חושב שכל הוויכוח הזה מיותר, אף שהדברים ששמענו כאן מבהירים את הנושא. ענף השקד כרגע שקט ועל-ידי הדיון אנחנו מכניסים בו אי-שקט. אף אחד אינו מתלונן, לא המועצה לפירות ולירקות ולא היצרנים. ברור לי שצריך להיות דיון במועצות הייצור, כי קיימת עכשיו נימה חדשה גיחם למועצות הייצור בגלל הוצאות החיזור.

ב. חריש:

אני מבקש להבין את הדברים כפשוטם. אני חש שהיצרנים הוששים, כי אם לא תהיה התארגנות מסויימת יש חשש לסיריטה במחירים שהם מקבלים, ואז תהיה מחזוריות ונציג לזה שיהיה צורך לסבסד את הענף הזה. הם יכולים למנוע את הצורך בסובסידיות על-ידי תהליך התארגנות, צריך לעשות זאת כראש.

לכן אני מציע לא לשנות את ההחלטה הקודמת של הוועדה ולהוסיף את המלה המתבקשת.

ג. רובינשטיין:

הבעיה היא לא רק הכליטתה. יש לנו כאן הזדמנות לדון בשאלה: מה אנחנו רוצים שיהיה בענף הזה. אחת מהבעיות העומדות על הפרק בחיזור, שמועצות הייצור זה דבר מצויין, וזה האיסוף המקצועי. אבל צריך לדון טהי זה נכון. במועצות הייצור ישנם אינטרסים שונים, וזה דבר לגיטימי. אם זה כולל 80% של הענף, ודאי שזה נכון. אני רוצה שליצדן תהיה אפשרות לבחור אם הוא רוצה למכור את השקדים לאגודה המקד או לא. אגודת השקד הם אינטרסנטים, ובמועצות הייצור הם יושבים במסגרת של נציגי משרד החקלאות.

אי-אפשר להכריע את היצדן להקים מכון לקילוף. אם יחליטו סטיפנוביאיים פוליטיים לעשות דבר שלא כל אחד יכול לעמוד בו תקום צעקה. אני חושש שזה שמועצות כאן זה תרגיל כדי לרבוז את הייצור.

הייתי מבקש לדעת אם אמנם אגודת "השקד" משלמת לחקלאים טהי יותר טוב מאשר הסוחרים הפיטונוביאיים. (ע. זילברברג: זה עובדה). מה שאומרים היום על השקדים זה נכון על כל העסקה. לשם מה הנמיון זה להגיד שדורשים מכון לפיצוח? המועצה תקבע שמשווק מעולה הוא זה שעומד בקריטריונים שהוועדה קבעה. אנשי היוזמה הפוליטיים יכולים להגיד לסטור סטויים שזה בניגוד לגישה העקרונית.

מ. חריש: בגטיון להגבין את העקרון של שתי הגישות אפשר להגבין לאבסורדום, ולהביא לידם קיצוניות שהיא לא מעשית. עובדה היא, שבנושא החקלאי גם במדינות בעלות מסטר שתומך באופן מרחיק יותר ביוזמה הפרטית - השוק האירופי המשותף, ארה"ב ומדינות אחרות - בגלל תהליך המיכון בחקלאות מכניסים יותר אלמנטים לתכנון משמש. לישראל היו השנה קשיים בעניין יצוא ההדרים לאירופה, כי באיטליה נתנו חומש יצוא לכולם, והתברר שזו שיטה לא יעילה. יצרנים נפגעו מזה ועברו לתהליכים אחרים.

אם אנחנו פותחים בדיון בבעיה העקרונית, השלב הבא יהיה שהמחירים ירדו, תהיה יציאה של יצרנים מהענף ולא יהיה יצוא. השלב השלישי יהיה, שהמחירים של השקדים יהיו גבוהים לצרכן או שיצטרכו לייבא שקדים מחוץ-לארץ.

היו"ר י. הנרביץ: מטשרד המסחר והתעשייה קיבלנו עכשיו ידיעה טלפונית, שהם מתנגדים לסעיף בעניין קילוף השקדים, וביקשתי לברר אם נציג שלהם יכול להגיע לישיבה כדי להסביר את עמדתם.

לאחר בירור טלפוני מודיעים בשם מר בן-משה, מנהל חטיבת המזון במסחר ותעשייה, שאינם מתנגדים לסעיף בעניין הקילוף.

בעבור להצבעה. גם אם נחליט להוסיף את המלה "ולקילוף", יש הצעה לעכב את האישור עד לאחר שיהיה דיון על כל הנושא. רוב החברים התבטאו כאן בעד אישור כיום.

י. מודעי: אני מצטער שלא הייתי כאן בהתחלת הדיון. האם נמסרו נתונים איזה חלק נמכר מקולף ואיזה לא?

היו"ר י. הנרביץ: אמרו שזה 50% מקולף ו-50% מפוזח. בעיית הקילוף אינה בעיה, הבעיה העיקרית היא הפיזוח. יש שני סכומי קילוף ואגוזי הפיסקאן מביעים מקולפים לשוק.

א. לגבי: לטרוח שיש רוב בוועדה לאשר את התיקון, הייתי מבקש שנשמע את נציגי הציבור שעוסק בשיווק בנושא זה, ואני מציע לעשות זאת בשבוע הבא, ולהזמין את נציגי הסיטונאים.

פ. גרופר: שמענו אותם בדיון הקודם, כאשר דברו בתקנות. אני חוזר על הצעתי לאשר את התיקון על-ידי הוספת המלה "לקילוף", כפי התקנה כולה כבר אושרה בזמנו. אם מטשרד המסחר והתעשייה אינו מתנגד לכך אני מבקש להעמיד זאת להצבעה.

י. מודעי: יש לי הצעת פשרה, לדחות את האישור עד לאחר בירור העניין כולו, בתנאי שזה ייעשה תוך שבוע או שבועיים לכל היותר.

א. זילברברג: יש מקרים שבהם צריך לדחות אישור עד לבירור, אבל אין הגיון לעשות פשרה על חשבון הזמן. אם מדובר על מתן הרגשה טובה לסיטונאים, אני מציע לאפשר זאת.

א. לגבי: אני מבקש התייעצות סיעתית של סיעת הליכוד לפני ההצבעה. אני מצטרף להצעה של חה"כ מודעי לדחות את ההצבעה לשבוע.

א. לגברמאן: כל העניין הזה של הדחייה לא נראה לי. אם מומינים את נציגי הסיטונאים אולי צריך להזמין גם נציג של הצרכנים?

היו"ר י. הנרביץ: נצטרך לקיים התייעצות סיעתית.

(לאחר ההתייעצות הסייעתית של סיעת הליכוד)

הינ"ר י. הורביץ: בסייעת הליכוד הדעות חלוקות. השאלה היא האם לדחות את ההצבעה לשבוע הבא כדי לשמוע את נציגי הסיטונאים.

י. מנדעי: אני מסיר את הצעתי לדחייה.

א. לבני: אני מאמץ את ההצעה לדחייה.

הינ"ר י. הורביץ: אנחנו עוברים להצבעה.

בעד ההצעה לדחות את ההצבעה על הצעת התיקון לשבוע הבא - 3 קולות  
בעד ההצעה להצטייד להצבעה את הצעת התיקון לאלתר - 7 קולות

בעד ההצעה להוסיף את המלה "לקילוף" בסעיף 5 - 8 קולות  
בעד ההצעה לדחות את האישור עד לבירור נוסף - 2 קולות

חוק מועצת הפירות (ייצור ושיווק) (דרכי שיווק ומשווקים מורשים) (תיקון מס. 1) - תשל"ה - 1975 א.ו.ש.ר

הינ"ר י. הורביץ: אני מודה לכל הנציגים שהשתתפו אהנו בדיון.

ג) חוק המועצה לענף הלול (ייצור ושיווק) תשכ"ד-1963 (כללים בדבר סביעת אגרה בעד מתן שירותים)

י. ברנר: בתיקון לחוק נקבע שהמועצה לענף הלול חייבת לדאוג לכל השרותים הוטרינריים והיא רשאית לגבות אגרה בעד השרותים האלה. המדובר על פיקוח במשחטות על שחיטת העופות, הכשרתם, הקפאתם, החסנתם והטענתם לצורך הובלתם. תיקון זה אושר ובוצע בפברואר 1975. בעקבות התיקון הזה אנחנו סביאים עכשיו לאישור את הכללים, היות ובגוף החוק נאמר שהכללים ייקבעו בהתייעצות עם ועדת הכלכלה.

הפעם אנחנו סביאים לאישור את הכללים בדבר כביעת אגרה בעד מתן שרותים. עד עכשיו האגרה היתה בשיעור 1.5 אגורות לכל קל"ג של עוף, לפי צו על פי חוק הפיקוח על מוצרים ושרותים. בזמנו הצענו להעלות את האגרה מ-1.5 אגורות ל-2.5 אגורות, עכשיו ההצעה היא לקבוע אגרה של 4 אגורות לכל קל"ג עוף.

היקף שחיטת העופות במשחטות גדל פי כמה מאז דנו בהצעת החוק כאן. כל חודש מעבירים כ-2500 עד 3000 טונות; כשליש מהעופות נמכר כעופות מוקפאים. מספר המשחטות לא גדל, אבל היקף העבודה במשחטות גדול ופירושו יותר כוח אדם בפיקוח, בשרות הוטרינרי וכדומה. ההוצאות גדלו במידה ניכרת ואנחנו סבבקים לקבוע אגרה של 4 אגורות לקל"ג עוף.

י. כהן: מה היה ההיקף כאשר ביקשתם להגדיל את האגרה מ-1.5 ל-2.5 אגורות?

י. ברנר: אז הוא היה קצת יותר גדול, אבל מאז ההיקף גדול יותר. בעקבות הצעת התקציב של מועצת הלול יש להגדיל את האגרה.

י. דורנן:  
 לכאורה זה נראה קצת משונה שבחקומה שמבקשים  
 רישון בהוצאות מבקשים העלאה כה גדולה באגרה  
 חמורת שרותים וטרמינריום במשחטות.

אני חייב לציין כאן, שלא רק ששכר העבודה של  
 הרופא הטרמינר והפקחים עלה, אלא גם הדרישות של השרותים הטרמינריום  
 עלו, כדי שיהיו מותאמים ליצוא ולדרישות של תקנות הבריאות בארה"ב  
 ובאירופה. היצוא של מוצרי עופות גדל מיום ליום, וכל זה נעשה באותה  
 משחטה שיש לה 2 או 3 קווי ייצור עכשיו, במקום קו ייצור אחד קודם לכן.

לפני שנה הגענו ל-500 טון עוף קפוא, והיום  
 אנחנו מגיעים קרוב ל-2750 טונות, ומזה אתם יכולים ללמוד על ההיקף  
 של הגידול בעבודה, בפיקוח וכדומה.

ההשקעה הראשונית במשחטות היתה 20 מליון ל"י,  
 אבל אנחנו מגיעים עכשיו למחזור של 50 מליון ל"י לחודש. צריך לדאוג  
 שיהיו מספיק אנשים לעבודה בכל המחלקות: גם בהקפאה, גם באריזה, גם  
 במשלוח ועוד. כל המערכת הזאת צריכה לפקח מבחינת הטיב על ייצור  
 של 700 - 800 מליון ל"י לשנה, וכולו בפיקוח הממשלה.

כאשר דיברנו על קביעת אגרה של 2.5 אגורות לקל"ג  
 ההנחה היתה שאפשר יהיה להתחיל לגבות את זה מה-1 באפריל ש.ז. הכוונה  
 היא לכל קל"ג עוף חי ולא שחוט. מאחר שהכללים של קביעת האגרה עוד לא  
 אושרו אנחנו עדיין גובים 1.5 אגורות לקל"ג, ולא נוכל לגבות את ההפרש  
 למפרע מחודש אפריל.

אנחנו צריכים להחזיק מערכת של 70 איש שצריכה  
 לפקח על כל העופות, הברווזים וההודים שנשחטים בכדינה כולה, החל  
 מפיקוח עליון של משרד החקלאות והשרותים הטרמינריום, ועד לפקח שוטר  
 על השחיטה כדי לראות אם העוף בסדר.

ביצוא של מוצרי עופות גדלנו מאוד. לא נוכל  
 לכסות את כל ההוצאות של המנגנון והפיקוח באגרה של 2.5 לקל"ג, שאותה  
 ביקשנו לגבות, כפי שכבר אמרתי, מאפריל שנה זו. מאחר שחדשים רבים  
 ועד עכשיו אנחנו גובים רק 1.5 אגורות לקל"ג, אנחנו מבקשים לאשר  
 אגרה של 4 אגורות לקל"ג. האגרה הזאת היתה צריכה לתת לנו 600 מליון  
 ל"י בתקציב של השנה, אבל כיוון שכבר עברה כמחצית השנה נגיע רק ל-400  
 מליון ל"י. בכסף הזה אנחנו מחזיקים את כל מנגנון הפיקוח במשחטות  
 התעשייתיות והמדרגיות ביותר.

יגאל כהן:  
 נאמר כאן שחל פייגור באישור התקנות - אני רואה  
 בחומר שלפני, שרק בספטמבר ביקשתם להעלות את  
 האגרה מ-1.5 אגורות לקל"ג ל-2.5 אגורות. סוף חודשיים אתם מבקשים  
 שוב להעלות את האגרה מ-2.5 ל-4 אגורות לקל"ג. זו העלאה גבוהה מאוד.

אמרתם שהיקף הייצור מגיע ל-150,000 טונות,  
 אם גובים 4 אגורות לקל"ג זה 600 מליון ל"י.

י. דורנן:  
 בעבר לא גבינו, עד עכשיו אנחנו גובים רק 1.5  
 אגורות לקל"ג, והגרעון גדל מאוד.

יגאל כהן:  
 אני מבין שבסך-הכל עובדים במערכת הזאת כ-70 איש.

ע. הנדל:  
 כיוון ששיבת הכנסת מתחילה עוד מעט, אני מציע  
 לדחות את המסך הדייון, ואני מבקש להזמין גם את  
 נציגי משרד החקלאות.

הינ"ר י. הורביץ: אני מבקש ספר דורון להמציא לנו לקראת המשך הדיון חומר שיכלול פרטים על מצבת כוח-האדם; מטגרת התקציב; ההוצאות שהיו; מאזן סגור, במידה שקיים מאזן כזה בחוד המאזן הכללי; איך השרותים מתחלקים.

י. דורון: עלי לציין שכל יום דחייה בהעלאת האגרה מגדיל מצלנו את הגרעון. כבר עכשיו יש במועצת הלול גרעון של 80,000 ל"י. השרותים הוטרינריים לא יוכלו לעמוד באחריות על טיב הבשר השחוט אם לא יאשרו את העלאת האגרה.

י. סודעי: השאלה אם יאשרו העלאת ל-4 אגורות הקל"ג.

הינ"ר י. הורביץ: אני מבקש להמציא לנו את החומר, ואנחנו נשתדל לדון בכך בהקדם.

פ. גרופר: שאילתה בנושא אחר, והייתי מבקש את נציגי מועצת הלול להביא לנו פרטים בעניין זה.

כתבתי מכתב בעניין זה לשר החקלאות ועוד לא קיבלתי תשובה. נמסר מחוגי מועצת הלול שישנה כמות מצטברת של 70 מליון ביצים, ועושים מאמצים לשווק אותן. הבינותי שישנה הצעה מצד האסריקנים לקנות 30 מליון ביצים במחיר זול, אבל בסך-הכל הסכירה מסתכמת ב-2 מליון ל"י. שמעתי שמועצת הלול אינה מזרזת לבצע עיסקה זו, ויש סכנה ש-30 מליון ביצים אלה יתקלקלו, כי אי-אפשר לשמר אותם בלי סוף.

י. דורון: על המכתב שלך בנושא זה לשר החקלאות קראתי בעתון. אתמול כתבתי לשר החקלאות ושאלתי אותו אם הוא רוצה שאני אשיב על שאילתה זו, גו שהוא ישיב.

המצב לאמיתו הוא, שהסחיר המוצע על-ידי ארה"ב הוא 0.8 סנט לביצה אף.או.בי., שפירושו 5 אגורות לביצה. זה אפילו לא סכסה את מחיר הקרטון עד לנמל, ומשאיר אפס בעד הביצים עצמן.

הישיבה נגועלה בשעה 11.00